

แผนพัฒนาการเกษตร ปี 2568

สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย
จังหวัดกาฬสินธุ์

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ
อำเภอสามชัย ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
(ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)

สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย
จังหวัดกาฬสินธุ์

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการของเกษตรจังหวัด
แผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ (ฉบับทบทวนปี ๒๕๖๘)
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์นี้ จัดทำขึ้นตามงานตามระบบของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จุดอ่อน - จุดแข็ง - โอกาส-ภาวะคุกคาม (SWOT ANALYSIS) ของอำเภอ มุ่งเน้นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่ได้มาจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนโดยผ่านผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วน อาสาสมัครเกษตร และผู้แทนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานราชการต่างๆ ในพื้นที่

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ตามโครงการพัฒนาชุมชนฉบับนี้ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณทุกส่วนราชการ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและผู้เข้าร่วมการประชุมทุกท่าน ที่ให้ข้อมูลและร่วมมือเป็นอย่างดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนพัฒนาการเกษตรฉบับนี้ จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรในอำเภอสามชัยให้ดีขึ้นและยั่งยืนสืบไป

สำนักงานเกษตรอำเภอสามชัย

สิงหาคม ๒๕๖๘

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
สารบัญ	๓
สารบัญตาราง	๕
สารบัญภาพ	๗
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป	๙
๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง	๙
๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่	๙
๑.๒ อาณาเขตติดต่อ	๙
๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง	๙
๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)	๑๑
๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม	๑๑
๒.๒ ลักษณะทิศทาง ความลาดชัน	๑๒
๒.๓ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน	๑๒
๓ สภาพภูมิอากาศ	๑๔
๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศ	๑๔
๓.๒ ฤดูกาล	๑๕
๓.๓ สถิติปริมาณน้ำฝน	๑๕
๓.๔ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์	๑๖
๔ เส้นทางคมนาคม	๑๗
๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง	๑๗
๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด	๑๘
๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน	๑๘
๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง	๑๘
๕.๒ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ฝายทดน้ำ	๑๙
๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๑๙
๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	๒๐
๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด	๒๑
๖.๓ รายได้ของประชากรรวม รายได้ต่อหัว	๒๒
๖.๔ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง ช่วงอายุ ในเมือง/ชนบท	๒๒
๖.๕ การศึกษา	๒๓
๖.๖ สาธารณสุข	๒๔
๑.๖.๗ ประเพณีและวัฒนธรรม	๒๔
๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)	๒๔
๘ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ	๒๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรอำเภอสามชัย	๒๙
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๒๙
๑.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่	๓๐
๑.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๐
๒. การจัดทำ TOWS Matrix	๖๒
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอสามชัย	
๑. แนวทางการพัฒนา	๖๓
๑.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๖๔
๑.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๖๔
๑.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๖๕
๒. สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตร	
บรรณานุกรม	๖๘
ภาคผนวก	๖๙
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพข้าว	๗๐
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลังและการผลิตท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง	๗๑
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยโรงงานและการใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการเผาในพื้นที่เกษตร	๗๒
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะม่วงคุณภาพมาตรฐานส่งออก	๗๔
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพุทราคุณภาพมาตรฐาน GAP และ GI	๗๕
โครงการเพิ่มทักษะการผลิต พัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริหารจัดการกลุ่ม	๗๗
โครงการเพิ่มทักษะการผลิต พัฒนาสินค้า และการบริหารจัดการกลุ่ม	๗๘
โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน	๘๐
โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นาดำเนินกิจกรรมสวนผสมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	๘๑
คำอธิบายกลุ่มชุดดิน	๘๓
แนวทางแก้ไขดินมีปัญหาจังหวัดกาฬสินธุ์	๘๔
รายชื่ออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๘๖

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๐
ตารางที่ ๒	ตารางสรุปเขตการปกครอง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๐
ตารางที่ ๓	แสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอสามชัย	๑๒
ตารางที่ ๔	แสดงพื้นที่กลุ่มชุดดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๔
ตารางที่ ๕	แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๐ ปี ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๑-๒๕๖๐	๑๖
ตารางที่ ๖	แสดงข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓	๑๗
ตารางที่ ๗	ข้อมูลพืชเศรษฐกิจอำเภอสามชัย ปี ๒๕๖๗	๒๐
ตารางที่ ๘	ข้อมูลด้านปศุสัตว์	๒๑
ตารางที่ ๙	แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดกาฬสินธุ์ ณ ราคาคงที่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๑
ตารางที่ ๑๐	ตารางแสดงจำนวนประชากรในอำเภอสามชัย	๒๒
ตารางที่ ๑๑	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๕
ตารางที่ ๑๒	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๗
ตารางที่ ๑๓	ตัวอย่างรายชื่อกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการลงทะเบียน	๒๗
ตารางที่ ๑๔	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๘
ตารางที่ ๑๕	ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอสามชัย	๒๘
ตารางที่ ๑๖	ข้อมูลกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร และกลุ่มส่งเสริมอาชีพ	๒๘
ตารางที่ ๑๗	ข้อมูลกลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๘
ตารางที่ ๑๘	ข้อมูลครุว์เรือน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๙
ตารางที่ ๑๙	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๐
ตารางที่ ๒๐	แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๑
ตารางที่ ๒๑	แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๑
ตารางที่ ๒๒	แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๒
ตารางที่ ๒๓	แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๓
ตารางที่ ๒๔	แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรกร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๔
ตารางที่ ๒๕	แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๔
ตารางที่ ๒๖	ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๕
ตารางที่ ๒๗	แสดงปฏิทินการทำงานแปลงใหญ่ข้าว จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๗
ตารางที่ ๒๘	แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๗
ตารางที่ ๒๙	แสดงทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ ๓๐	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๑
ตารางที่ ๓๑	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๒
ตารางที่ ๓๒	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๓
ตารางที่ ๓๓	แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๔
ตารางที่ ๓๔	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว ปี ๒๕๖๗ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๖
ตารางที่ ๓๕	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๗
ตารางที่ ๓๖	แสดงเขตความเหมาะสม(พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๘
ตารางที่ ๓๗	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๙
ตารางที่ ๓๘	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๙
ตารางที่ ๓๙	แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๑
ตารางที่ ๔๐	แสดงต้นทุนการผลิตมันสำปะหลัง ต่อไร่ ปี ๒๕๖๖ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๒
ตารางที่ ๔๑	แสดง Young Smart Farmer, Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๓
ตารางที่ ๔๒	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกอ้อย อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๔
ตารางที่ ๔๓	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๕
ตารางที่ ๔๔	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๕
ตารางที่ ๔๕	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๖
ตารางที่ ๔๖	แสดงต้นทุนการผลิตอ้อยโรงงานต่อไร่ ปี ๒๕๖๓ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๘
ตารางที่ ๔๗	แสดง Smart Farmer ต้นแบบในด้านการผลิตอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๙
ตารางที่ ๔๘	แสดงประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๖๐
ตารางที่ ๔๙	แสดงการวิเคราะห์ตาราง TOWS Matrix	๖๒

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ ๑	ภาพแสดงอาณาเขตติดต่ออำเภอสามชัย	๙
ภาพที่ ๒	ภาพแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๑
ภาพที่ ๓	ภาพแสดงความลาดชันอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๒
ภาพที่ ๔	ข้อมูลกลุ่มชุดดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๓
ภาพที่ ๕	แสดงกลุ่มชุดดินของอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๔
ภาพที่ ๖	แสดงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย ๑๐ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ ถึง ๒๕๖๐	๑๕
ภาพที่ ๗	แสดงค่าอุณหภูมิเฉลี่ยในรอบ ๓๐ ปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔-๒๕๕๓	๑๖
ภาพที่ ๘	เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล ในอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๗
ภาพที่ ๙	แผนที่แสดงเส้นทางคมนาคม อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๑๘
ภาพที่ ๑๐	แหล่งน้ำธรรมชาติอำเภอสามชัย	๑๙
ภาพที่ ๑๑	แสดงจำนวนประชากร คริวเรือน และคริวเรือนเกษตรกร อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๒
ภาพที่ ๑๒	แผนที่แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๖
ภาพที่ ๑๓	กราฟแสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๖
ภาพที่ ๑๔	แสดงข้อมูลการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๒๗
ภาพที่ ๑๕	แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอสามชัย จังหวัด กาฬสินธุ์	๒๙
ภาพที่ ๑๖	แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๐
ภาพที่ ๑๗	แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๑
ภาพที่ ๑๘	แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๒
ภาพที่ ๑๙	แสดงการเป็นสมาชิกองค์กร อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๓
ภาพที่ ๒๐	แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และ เครือข่าย อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๖
ภาพที่ ๒๑	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๘
ภาพที่ ๒๒	แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๙
ภาพที่ ๒๓	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๓๙
ภาพที่ ๒๔	แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๐
ภาพที่ ๒๕	แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๐
ภาพที่ ๒๖	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว อำเภอสามชัย	๔๑
ภาพที่ ๒๗	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว อำเภอสามชัย	๔๒
ภาพที่ ๒๘	แสดงพื้นที่ปลูกข้าว (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย	๒๘
ภาพที่ ๒๙	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๔๓

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ ๓๐	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกข้าว ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๔๔
ภาพที่ ๓๑	แสดงปริมาณการปลูกข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๕
ภาพที่ ๓๒	แสดงแหล่งรับซื้อข้าว อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๔๗
ภาพที่ ๓๓	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย	๔๘
ภาพที่ ๓๔	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย	๔๘
ภาพที่ ๓๕	แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย	๔๙
ภาพที่ ๓๖	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๕๐
ภาพที่ ๓๗	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๕๐
ภาพที่ ๓๘	แสดงปริมาณการปลูกมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๑
ภาพที่ ๓๙	แสดงแหล่งรับซื้อมันสำปะหลัง อำเภอสามชัย	๕๓
ภาพที่ ๔๐	แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย	๕๔
ภาพที่ ๔๑	แสดงร้อยละแต่ละระดับชั้นความเหมาะสมสำหรับปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย	๕๔
ภาพที่ ๔๒	แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (พื้นที่ปลูกจริง) อำเภอสามชัย	๕๕
ภาพที่ ๔๓	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๕๖
ภาพที่ ๔๔	แสดงร้อยละพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ตามระดับชั้นความเหมาะสม อำเภอสามชัย	๕๖
ภาพที่ ๔๕	แสดงปริมาณการปลูกอ้อยโรงงาน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์	๕๗
ภาพที่ ๔๖	แสดงแหล่งรับซื้ออ้อย อำเภอสามชัย	๕๙